

Stadsbyggnadsförvaltningen
Undersökning

Datum
2025-11-19

Diarienummer
PBN 2025-000296

Handläggare
Annika Holma

Undersökning om betydande miljöpåverkan för Detaljplan för Norra stadsparken

Bakgrund

När en ny detaljplan tas fram, eller en befintlig detaljplan ändras, ska kommunen ta ställning till om genomförandet av detaljplanen kan antas medföra betydande miljöpåverkan eller inte. För att ta reda på det, ska i princip alla¹ förslag till detaljplaner, eller ändringar i befintliga detaljplaner, genomgå en så kallad undersökning, enligt plan- och bygglagens 5 kapitel 11 a § och 6 kapitel 1 § miljöbalken.

I det fall detaljplanen bedöms medföra betydande miljöpåverkan ska en strategisk miljöbedömning genomföras och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) upprättas. Miljöbedömningen utgör själva processen, som löper parallellt med planarbetet, med syfte att ge inspel kring möjliga anpassningar av planen, införande av planbestämmelser eller andra åtgärder som behövs för att minimera miljöpåverkan.

Syfte

Enligt 6 kapitel 1 § miljöbalken (MB) är det övergripande syftet med en miljöbedömning att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas.

Detta dokument syftar till att, i inledning av planprocessen, bedöma och dokumentera planens potentiella miljöpåverkan. Om undersökningen kommer fram till att planens genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan innebär det att planen ska miljöbedömas och en MKB ska upprättas. Undersökningen utgör också underlag för avgränsning av miljöaspekter i MKB:n, i det fall beslut om betydande miljöpåverkan tas.

Undersökningen används också för att avgränsa vilka typer av miljöpåverkan som behöver beskrivas och hanteras vidare, även om planens genomförande inte bedöms innebära betydande miljöpåverkan.

¹ Undantaget gäller om detaljplanen endast är till för att tillgodose totalförsvarets eller räddningstjänstens behov.

Bedömning av betydande miljöpåverkan

I miljöbedömningsförordningen § 5 anges vilka omständigheter som kommunen ska utgå från vid undersökningen av om en detaljplan kan antas medföra betydande miljöpåverkan på miljön, hälsan, hushållning med mark, vatten och andra resurser. Var gränsen för betydande miljöpåverkan går är inte närmare preciserat. Kommunen måste göra en bedömning i varje enskilt fall.

Nedan ges några exempel på förutsättningar som kan bidra till betydande miljöpåverkan:

- Risk för negativ påverkan på riksintressen (Natura 2000/Riksintresse för naturvård, kulturmiljövård eller friluftsliv med mera)
- Risk för negativ påverkan på skyddade arter
- Risk för stor negativ påverkan på grundvatten
- Förorenad mark i kombination med risk för översvämning

Viktigt att poängtera är dock att det är den totala sammanvägningen av miljöpåverkan som ligger till grund för beslut om betydande miljöpåverkan. Även om ingen stor påverkan inom någon av ovanstående punkter skulle identifieras, kan en liten påverkan inom många aspekter ge en sammantaget stor påverkan, och därför resultera i betydande miljöpåverkan och behov av MKB.

Om förslaget till detaljplan innebär att planområdet får tas i anspråk för att anlägga större och särskilt komplexa projekt, kallas de för MKB-projekt, se plan- och bygglagen 4 kapitlet 34 §. Ett MKB-projekt är ett projekt som enligt plan- och bygglagen och miljöbalken ska miljöbedömas i en detaljplaneprocess där aspekterna i miljöbedömningsförordningen § 10-13 belyses. Exempel på MKB-projekt är till exempel ett industriområde, ett köpcentrum, en parkeringsanläggning eller spårväg. För fler exempel, se Boverkets webbsida.

Undersökningens tre delar

Enligt 6 kapitlet 6 § miljöbalken innebär undersökningen att kommunen identifierar omständigheter som talar för och emot en betydande miljöpåverkan i början av planprocessen. Denna del av undersökningen görs i detta dokument.

Därefter, i undersökningens andra del, samråder kommunen i frågan om betydande miljöpåverkan med de kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av planen eller programmet.

Enligt 6 kapitlet 7 § miljöbalken ska kommunen, när undersökningen är genomförd, i ett särskilt beslut avgöra om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Beslutet, som utgör undersökningens tredje del, ska redovisa de omständigheter som talar för eller emot betydande miljöpåverkan i miljöbalkens mening.

Beslutet ska göras tillgängligt för allmänheten. Enligt 6 kapitlet 8 § miljöbalken får beslutet om huruvida genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan inte överklagas. Däremot kan kommunen i ett senare skede göra en annan bedömning.

Planuppdraget

Detaljplan tas fram för att möjliggöra ett nytt parkområde och åstråk vid nuvarande Fyrishovs camping, som en del av norra åstråket. Som underlag och bakgrund till planläggningen finns *Utvecklingsplan för Fyrishovsområdet* som godkändes av kommunstyrelsen i Uppsala kommun den 11 juni 2024. Syftet med planläggningen är att möjliggöra en allmän park om cirka fyra hektar med plats för aktiviteter, lek, grönska och vattenkontakt. Syftet är även att säkra ett allmänt gång- och cykelstråk längs ån som länkar till det befintliga cykelnätet. En liten del av planläggs för idrottsändamål inom kvartersmark, och en del planäggs för odlingslotter.

Figur 1 Planområdet är beläget längs Fyrisån i den nordvästra delen av innerstaden, i närheten av stadsdelarna Svartbäcken och Tunabacken. Planområdet är markerat med en röd ring.

Figur 2 Flygfoto som visar planrådets ungefärliga avgränsning i grönt. Planområdet ligger vid Fyrisån. I sydost syns Fyrishovs badanläggning och i nordost finns ett område med kolonilotter.

Planförslaget innebär en förändrad markanvändning då kvartersmark för friluftssändamål omvandlas till i huvudsak allmän plats, park.

Planförslaget innebär en ökad exploateringsgrad: Nej

Är föreslagen markanvändning förenlig med gällande översiktsplan:²: Ja

Planförslaget ingår i planprogram, fördjupad översiktsplan eller liknande, där miljöbedömning och miljökonsekvensbeskrivning redan genomförts: Nej

Bedömning av betydande miljöpåverkan enligt Miljöbedömningsförordningen

Nedan redovisas kommunens bedömning av betydande miljöpåverkan genom en beskrivning av planen och platsen, samt bedömning av påverkan. Utgångspunkten är bedömningskriterierna i 5 § miljöbedömningsförordningen 2017:966. Bedömningarna är preliminära och ny kunskap som tillförs planarbetet kan innebära att de behöver omvärderas.

Planen

Miljöbedömningsförordningen 5§ 1, a-d

I vilken utsträckning detaljplanen:	Kommentar
a) anger förutsättningar för verksamheter eller åtgärder när det gäller lokalisering, typ av verksamhet, storlek eller driftsförhållanden eller genom att fördela resurser	Liten utsträckning. Detaljplanen möjliggör i huvudsak parkmark och inte den typ av verksamheter eller åtgärder som avses.
b) har betydelse för de miljöeffekter som genomförandet av andra planer eller program medför	Liten utsträckning. Detaljplanens miljöeffekter bedöms inte påverka effekterna av andra planer eller program i närområdet.
c) har betydelse för att främja en hållbar utveckling eller för integreringen av miljöaspekter i övrigt, eller	Viss utsträckning. Detaljplanen syftar bl.a. till att skapa ett gång- och cykelstråk längs ån samt stärka kopplingarna från omgivningen. Det kan i sin tur innebära att fler kan gå och cykla i vardagen. Detaljplanen innebär också bättre möjligheter att fördröja och rena dagvatten, då hårdgjorda ytor omvandlas till grönytor. Potentiella föroreningar kan också saneras i samband med den förändrade markanvändningen vilket

² Detta är kopplat till Miljöbalkens kapitel 3: "Grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden, 1 § Mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning".

I vilken utsträckning detaljplanen:	Kommentar
	även är positivt ur grundvattensynpunkt.
d) har betydelse för möjligheterna att följa miljölagstiftningen	Viss risk att skyddsvärda arter påverkas, samtidigt som planerad markanvändning ger goda möjligheter att skydda och bevara träd och annan vegetation av värde.

Slutsats gällande förändringar i samband med planen

Detaljplanen är en viktig utveckling för att stärka närheten för boende till allmänna grönområden, öka krontäckningen i denna del av staden samt skapa förutsättningar för exempelvis dagvatten- och skyfallshantering, klimatanpassning och främja den biologiska mångfalden. I Fyrishovs närområde planeras för ett tillskott på många nya bostäder, exempelvis i Svartbäcken. Tillsammans med dem som redan bor i området ska de ha en närmiljö som kan erbjuda gröna promenadstråk, parker att vistas i och ha möjlighet att utöva sina fritidsintressen. Utvecklingen av ett parkområde ger förutsättning för folkhälsa och livskvalitet som svarar upp mot flera av kommunens övergripande uppdrag. Detaljplanen överensstämmer med inriktningen i kommunens översiktsplan där åstråken ska behålla sin viktiga funktion som buffert mot översvämningar och recipient för dagvatten. Åstråken ska även kontinuerligt utvecklas till attraktiva platser för vistelse och rörelse.

Platsen

Miljöbedömningsförordningen 5§ 2, 8, 9.

2: Miljöproblem som är relevanta för planen, programmet eller ändringen

8: Det påverkade områdets betydelse och sårbarhet på grund av intensiv markanvändning, överskridna miljökvalitetsnormer, dess kulturvärden eller andra utmärkande egenskaper i naturen.

9: Påverkan på områden eller natur som har erkänd skyddsstatus nationellt, inom Europeiska unionen eller internationellt.

Fråga	Ja/Nej/Eventuellt ³	Kommentar
Berörs platsen av ställningstaganden kring mark- och vattenanvändning i ÖP 2016 angående: Dagvattenstråk Grönt stråk Viktigt grundvattenavsnitt Stort naturområde Grönområde	Ja	Planområdet ligger inom åstråket för Fyrisån. Inom åstråket ska möjligheten till rörelse och vistelse med vattenkontakt stärkas. Vattenförekomsten Fyrisån utgör också ett viktigt ekologiskt samband för växter och djur samt ska vara vatten med god ekologisk och kemisk status på sikt.

³ Välj alternativet eventuellt ifall ytterligare utredning krävs för att besvara frågan

Fråga	Ja/Nej/Eventuellt ³	Kommentar
Vattenförekomster vattendrag Vattenförekomster (sjöar, vattendrag)?		
Berörs platsen av särskilda mark- och vattenområden av riksintressen enligt miljöbalkens kap 3 och 4?	Ja	Planområdet ligger inom riksintresset för totalförsvarets stoppområde för höga objekt. Stadsdelar kring planområdet ligger även inom riksintresset för kulturmiljövården, C40 Uppsala stad.
Berörs platsen av näringar av nationell betydelse såsom jordbruksmark och skogsmark för produktionsskog?	Nej	
Berörs platsen av skyddade områden enligt miljöbalkens kap 7 och 8?	Ja	Planområdet omfattas av strandskydd, som återinträder när den gällande detaljplanen för området upphävs. Planområdet ligger även inom vattenskyddsområde.
Finns högt klassade naturvärdesobjekt i naturvärdesinventering (klass 1 och 2) inom eller i närheten av planområdet?	Eventuellt	Det finns utpekade naturvärdesobjekt norr om planområdet, <i>Fyrisån med strandkant</i> . Naturvärdesinventering finns för planområdet.
Finns skyddade arter registrerade i Artportalen inom eller i närheten av planområdet?	Ja	Observation/fynd av utter, fladdermus och knäliväl finns registrerade i artportalen. Observationen av utter är något osäker enligt beskrivningarna. Naturvärdesinventering finns framtagen för planområdet.
Berörs platsen av Uppsala kommuns känslighetsklassade områden för grundvatten (Riskanalys av Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ur grundvattensynpunkt, 2023). Om ja, ange känslighetsklass.	Ja	Det finns områden med låg, måttlig och hög/extrem känslighet inom planområdet.

Fråga	Ja/Nej/Eventuellt ³	Kommentar
Finns byggnad eller anläggning som är skyddad som byggnadsminne eller finns fornlämning enligt kulturmiljölagen (1988:950) inom området?	Ja	Det finns ett fornlämningsområde från tidigare tegelindustri på platsen. En arkeologisk utredning är beställd hos länsstyrelsen.
Finns risker på platsen som behöver särskild hänsyn? Behövs särskilda utredningar, undersökningar skyddsavstånd med mera?	Ja	Området längs ån är ett utpekat aktsamhetsområde för ras, skred och erosion. Ett potentiellt förorenat område (MIFO) finns inom planområdet som härstammar från tidigare tegelbruk/avfallsdeponi. Föroreningssituationen har utretts och provtagits. Enligt översvämningskartering av Fyrisån förväntas delar av planområdet att översvämmas vid 100-, 200- och högsta beräknade flöde.

Slutsats gällande skyddsvärden, känslighet, regleringar och risker som tillhör platsen

Platsen, det vill säga planområdet, berörs av flera aspekter ovan, vilka måste och kommer beaktas i detaljplanen. Fornlämningar utreds och kommer att beskrivas och beaktas. Förorenade områden kommer att hanteras. Planområdet kommer inte att exploateras och kommer att planläggas som park, vilket innebär att situationen i flera avseenden kan förbättras jämfört med dagens situation där delar av området utgörs av hårdgjorda trafikytor samt byggnader. Värdefulla naturvärdesobjekt och skyddade arter kan sparas och skyddas.

Påverkan

Miljöbedömningsförordningen 5§ 3, 6.

3: de sannolika miljöeffekternas och det påverkade områdets utmärkande egenskaper

6: miljöeffekternas omfattning

Påverkan på miljön och människors hälsa vid genomförande av planen;

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för påverkan på naturvärden , gröna värden / kilar, biologisk mångfald, växt- och djurliv?		Kanske, det finns gröna värden och växt och djurliv inom området, särskilt i årummet. En naturvärdesinventering har tagits fram. Området ska bli park och goda möjligheter att spara, och vid behov skydda naturvärden.	
Finns risk för påverkan på rekreation och friluftsliv ?	Detaljplanen medför förbättringar för rekreation/rörligt friluftsliv då ett allmänt gc-stråk kan anläggas längs ån och allmänna parkytor tillskapas.		
Finns risk för påverkan på kulturmiljövärden ?		Kanske, fornlämningar kan förekomma inom planarbetet och utreds av länsstyrelsen.	
Finns risk för påverkan på landskapsbild / stadsbild ?	Nej, ingen påverkan.		
Finns risk för påverkan på grundvatten – att miljökvalitetsnormer inte kan följas eller att riktvärden överskrids?	Detaljplanen medför att förorenad mark kan saneras och trafikerade ytor inom hög känslighet omvandlas till grönytor. Goda möjligheter att renas och fördröja dagvatten.		

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för påverkan på ytvatten - att miljökvalitetsnormer inte kan följas, eller att riktvärden överskrids?	Nej, detaljplanen medför förutsättningar till förbättring av föroreningsbelastning med mera.		
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande översvämning och skyfall		Kanske, del av planområdet riskerar att översvämmas i framtiden (100-, 200-årsflöde, beräknat högsta flöde (BHF)). Eftersom detaljplanen innebär parkmark innebär översvämningar inga skador eller stora risker. Risken för ras, skred och erosion behöver hanteras.	
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande instabilitet, sättningar, erosion, ras och skred		Kanske, delar av området ligger inom aktsamhetsområde för ras, skred och erosion. Planen innebär ingen exploatering eller stora laster	
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande förorenad mark		Kanske, vissa halter av främst metaller över riktvärdena för känslig markanvändning förekommer inom området.	
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande utsläpp	Nej		
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande explosion	Nej		.

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande strålning till exempel elektromagnetiska fält från järnväg, elnätsstationer, kraftledning.	Nej		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av buller från väg, järnväg, verksamheter, flygtrafik med mera (Miljökvalitetsnormer buller)	Nej, planområdet ligger tillräckligt långt från trafikerade gator.		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av vibrationer från tung trafik, järnväg med mera.	Nej		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av försämrad luftkvalitet (Miljökvalitetsnormer luft)	Nej, planområdet ligger tillräckligt långt från trafikerade gator.		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av djurhållning på grund av risk för allergener (närhet till stall, beteshagar med mera)	Nej		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av ljusförorening från belysningsmaster vid verksamheter eller evenemangsplatser med mera.		Ej för människor, möjligen fladdermöss, planläggning planeras i potentiellt känsligt naturområde. Ökad belysning längs gc-stråk och i parken kan påverka fladdermöss.	

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av lukt från avloppsreningsverk, pumpstation med mera.	Nej		
Finns risk för klimatpåverkan på grund av ökade utsläpp av växthusgaser, kopplat till förändrad markanvändning?	Nej, detaljplanen ökar förutsättningar för gång och cykel.		

Slutsats gällande påverkan på miljön och människors hälsa

Det finns ingen risk för negativ påverkan på miljön och människors hälsa. Påverkan på fram för allt naturvärden, risk för ras, skred och erosion samt fornlämningar beaktas i utformningen av detaljplanen. Flera aspekter ovan kan förbättras med planens framtagande, exempelvis grundvatten, dagvatten och markföroreningar.

Sammanvägning av påverkan

Miljöbedömningsförordningen 5§ 4, 5.

4: I vilken utsträckning det går att avhjälpa de sannolika miljöeffekterna

5: Miljöeffekternas gränsöverskridande egenskaper

Fråga	Ja/Nej/Eventuellt	Kommentar
Är det sannolikt att negativa miljöeffekter uppkommer på miljö, klimat, hälsa eller hushållning med mark, vatten eller andra naturresurser?	Eventuellt	Mycket liten påverkan då grönområden tillförs, minskade hårdgjorda ytor samt renare vatten.
Är miljöeffekterna bestående, det vill säga icke reversibla?	Nej	Det finns goda möjligheter att förbättra för miljön i framtiden t.ex. genom att tillföra mer vegetation och utökad rening av vatten.
Kan ett genomförande av planen medföra att förebyggande åtgärder eller kompensationsåtgärder behöver vidtas?	Eventuellt	Möjligen vid påverkan av naturmiljöer och skyddade arter.
Kan ett genomförande av planen som helhet, tillsammans med förväntad utveckling i omgivningen ⁴ , ge upphov till kumulativa negativa effekter ⁵ på miljön, hälsan eller hushållningen med mark, vatten och andra naturresurser?	Nej	Dock kan resterande områden kring Fyrishov komma att utvecklas, med delvis bebyggelse, som kan ha en påverkan.

Slutsats gällande sammanvägd påverkan

Det finns viss/liten risk att ett genomförande av detaljplanen kan påverka naturvärden och fornlämningar i området. Framtagna utredningar samt detaljplanens utformning hanterar dock frågorna och risken för påverkan bedöms därmed som liten. Eftersom detaljplanen innebär en omvandling av delvis hårdgjorda trafikytor samt bebyggelse till allmän park, finns goda möjligheter att förbättra flera miljö- och hälsoaspekter.

⁴ Som styrs av andra planer och program

⁵ Kumulativ negativ effekt = flera mindre effekter som kan ge stora negativa effekter utan att de var för sig behöver innebära betydande miljöpåverkan

Samlad bedömning

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att ett genomförande av Detaljplan för stadsdelspark vid Fyrishov inte kan antas medföra risk för betydande miljöpåverkan. Därmed behöver en strategisk miljöbedömning och miljökonsekvensbeskrivning enligt miljöbalken 6 kapitlet inte genomföras.

Stadsbyggnadsförvaltningen